

movny svá přání ve věci vydávání učebnic rádi zaznamenáváme, že dílo Miříčkovy splňuje všechny tyto postuláty: vyčerpávající, lehce zapamatovatelné, věci základní typograficky odlišeny, vyzkoušené typy písmen, dokonalý papír atd. Avšak nejde jen o učebnici; dílo jistě se stane nepostradatelnou pomůckou pro každého, kdo má co činiti se spleť našich trestněprocesních zákonů. Rychlou orientaci tu umožňuje průběžné číslování textu a podrobný věcný rejstřík. V předmluvě vytyčuje autor poměr tohoto díla k chystané reformě trestního řízení, na níž má autor jako předseda kodifikační komise vynikající účast. »Nutná ještě revise osnovy, její parlamentní projednání a nezbytné vacatio legis si vyžádá i v nejpříznivějším případě jistě tolik času, aby kniha zatím mohla splniti svůj úkol.« K tomu dodáváme, co autor ze skromnosti neuvedl, že dílo jeho ani za platnosti nového práva nepozbude svého velikého významu, poněvadž svou hodnotou daleko přesahuje rámec pouhého komentáře určitých norem. —jkt.—

Dr. Paul Hartmann: Die politische Partei in der tschechosl. Republik. (Nákl. R. M. Rohrer, Brno, 1931, stran 260, velká 8°, cena neuđána). Jakožto 2. svazek sbírky »Rechts- und staatswissenschaftliche Abhandlungen«, vydávané právníckou fakultou německé university v Praze, vyšel cenný příspěvek k otázce právní povahy našich politických stran a věcí příbuzných. Shrnuto zde systematicky vše, co ad vocem politických stran obsahují naše volební řády, judikatura, i co již ve věci vykonala literatura. První kapitola pojednává o právním postavení polit. stran podle dnešní naší pozitivní úpravy, druhá se zabývá vlivem polit. strany na parlamentní volby, třetí vlivem na činnost parlamentu a čtvrtá vlivem strany na ztrátu mandátu. Pokud jde speciálně o otázku ztráty mandátu, dovozuje autor správně, že celá naše praxe poslaneckých reversů jest protiprávní, neboť i naše ústava, stejně jako ústavní listiny jiných států, stojí na stanovisku, že i za poměrného zastoupení má býti poslanec svobodným zástupcem voličů a nikoli nezodpovědným nástrojem strany. O této věci psal jsem již v tomto listě v článku »Závazné či volné mandáty?« (roč. XI., str. 17). Autor po zásluze kritikuje i naše druhé skrutinium, které se vzdaluje všech znaků volby. Dílo vyniká svědomitostí i důkladností a vzbudilo značný zájem zejména v kruzích, kterým unikly drobné publicistické práce, zejména české, zabývající se těmito problémy již od převratu (z poslední doby zejména brožura Vavřínkova: Parlament a polit. strany. 1930). —jkt.—

Dr. jur. Otakar Sommer: Prameny soukromého práva římského. Druhé, přepracované vydání. V Praze 1932. Nákladem vlastním. 189 str., 8°. — Po rozebrání prvního vydání přistoupil autor k vydání novému, jemuž vytyčil hned v předmluvě díla nový úkol a poslání, jež dílo úplně splňuje a vyčerpává: Jestliže první vydání díla — podle autorovy předmluvy — mělo sloužiti spíše jako pomůcka pro úvod do vědecké práce v romanistickém semináři, druhé vydání, připravené jako první díl autorem chystané učebnice soukromého práva římského, chce dáti základ pro pochopení systému soukromého práva římského a usnadniti historické chápání jednotlivých jeho institutů. K tomu jest nezbytně třeba nejen znalosti dějin pramenů, poučujících o dosahu a síle jednotlivého pramene, nýbrž především kritického ocenění hlavního našeho pramene poznání, Justinianových Digest.

Autor již před sepsáním prvního vydání cení význam pramenů ve své Reformě právnických studií z r. 1925, kde poukazuje, jak nauka o pramenech, souhře to sil vytvářející římské právo, je nejen nezbytná ku pochopení vývoje soukromého práva, ale ukazuje se i jako součástka ústavních dějin římských, jichž studium bohatostí vývojových forem, dynamikou vývoje a v neposlední řadě ostrým světlem vrhaným na nejživější problémy přítomnosti není nejhorší přípravou k výchově veřejnoprávní.

Tím si vysvětlíme veliký autorův zájem pro toto thema, v němž opět a ještě větší měrou prokázal zvládnutí rozsáhlé literatury, přesnost výrazu, jasnost výkladu a čistotu slohu takovým způsobem, že

marně bychom hledali druhé knihy o tomto tematě, jež by v sobě slučovala tolik předností současně, v celé mezinárodní literatuře vůbec.

Pokud jde o obsahové změny, je tu kniha rozšířena proti prvnímu vydání jednak o úvodní kapitulu: Římské právo soukromé, v níž autor probírá základní pojmy: *ius privatum* a rozdělení vývoje římského práva soukromého zvláště, *iudicium privatum*, kde autor in nuce nám kreslí obraz soudního řízení římského; odtud přechází ke stručnému pojednání o recepci římského práva a o moderní dogmatice; v závěru kapitoly poukazuje pak na význam římského práva vytvořeného jediným uměním římských juristů jako *ars boni et aequi*.

Jinak však základní ráz knihy zůstal nezměněn a vykazuje stejný obsahový postup jako při první vydání: Od počátků Říma (hlava první) přes republiku (hlava druhá) přechází autor k době principátu (hl. třetí) a uzavírá první oddíl knihy — dějiny pramenů vzniku římského práva soukromého — kapitolou o absolutní monarchii. V druhém oddíle — prameny poznání a vědecké zpracování římského práva soukromého — přibyla ke hlavě první — prameny poznání (převzaté z prvního vydání a změněné potud, že do ní autor pojal výklad o právních památkách předjustiniánských, zařazený dříve již v prvním oddílu knihy) — hlava druhá o vědeckém zpracování římského práva soukromého s pojednáním o glossatorech a komentátorech, hlava třetí o humanistech a praktikcích, a konečně v poslední hlavě nadepsané: škola historická a kritická podává autor obraz vývoje studií práva římského a oceňuje význam největších romanistů minulého a tohoto století, jichž řadu zakončuje autor svými učiteli, L. Mitteisem a L. Heyrovským, jimž, jak v předmluvě se zmiňuje, věnoval z vděčnosti svoji knihu, přeje si současně, aby jména těchto slavných romanistů byla i pobídkou adeptům vědy právní.

Uvedené obsahové změny a doplňky, jež hodnotu prvního vydání ještě zvýšily, nedotkly se jádra knihy, vykrystalizovaného již v prvním vydání. Jich provedení bylo způsobeno tím, že kniha tato — jak již byla zmínka — je myšlena jako první díl chystané učebnice soukromého práva římského.

Po formální stránce doznala kniha změny jednak v příručnějším formátě, jednak ve velmi přehledné a pro studium zvláště vhodné typografické úpravě. Také pečlivě sestavený rejstřík zvyšuje formální hodnotu a dokonalost knihy.

Pro to vše československá romanistika, obohacená o tak vzácný dar, nemůže než co nejvřeleji býti jeho autorovi zaň vděčna.

Dr. jur. Jos. Klíma.

Dr. jur. Otakar Sommer: Texty ke studiu soukromého práva římského. — V Praze 1932. Nákladem vlastním. Str. VIII. + 269. 8°. — Již v 6. vydání Heyrovského učebnice: Dějiny a systém soukromého práva římského pojal autoři nové její úpravy — Sommer a Vážný — do předmluvy úmysl připojit časem k ní podrobnější výběr z praktických rozhodnutí římských klasických právníků v samostatné sbírce.

Tento úmysl realizuje dnes Sommer, jenž téměř současně s vydáním první části své učebnice — Prameny soukromého práva římského — přistupuje i k vydání výboru textů. Při tom však autor opustil svůj původní plán podati prostý výbor textů z Digest ku potřebě cvičení v exegetickém semináři pro začátečníky a při rigorech a volil způsob jiný: zařaditi vybrané texty do ediktového systému, aby i moment historický tu došel patřičného významu. Účel tohoto zařazení textů vysvětluje Sommer v předmluvě: usnadniti procesní, dynamické chápání institutů, jež posluchač při systematickém výkladu sezná staticky, v klidu; umožniti přehled klasického práva v svérázném systému ediktovém a ukázati, jaký byl poměr klasického juristy k textu ediktu Hadrianova.

Již běžné pročtení knihy textů nám prokazuje, že účelu autorem vytčenému plně vyhovuje a že nenašel by se jiný odborník, jenž provedl by výběr textů šťastněji.

Pokud jde o vlastní obsah sbírky, po přehledu 45 titulů ediktových